

بررسی و تحلیل ارتباط جهانی‌شدن، کیفیت زندگی و احساس امنیت اجتماعی در مناطق مرزی (مورد مطالعه: سکونتگاه‌های مرزی روستایی شهرستان هیرمند)

مهدی رحمانیان کوشکی

DOR: 20.1001.1.17358671.1398.18.67.3.1

حمید خسروی

یعقوب زارعی

چکیده

پژوهش حاضر که با هدف بررسی همبستگی رابطه جهانی‌شدن و کیفیت زندگی و احساس امنیت اجتماعی در مناطق مرزی روستایی شهرستان هیرمند انجام گردید، به لحاظ هدف از نوع تحقیقات کاربردی و از منظر روش‌شناسی در زمره تحقیقات توصیفی - همبستگی قرار گرفت. شیوه جمع‌آوری اطلاعات به صورت کتابخانه‌ای - پیمایشی و ابزار اصلی گردآوری داده‌ها پرسش‌نامه بوده است. رویکرد غالب تحقیق، کمی و الگوی پیشنهادی پژوهش بر اساس روابط متغیرهای پژوهش و بر اساس یافته‌های پژوهش‌گران پیشین ارائه شد. جامعه آماری پژوهش دربردارنده ۲۴۹۱ خانوار ساکن در نقاط روستایی شهرستان هیرمند بودند که با توجه به فرمول کوکران، ۳۶۰ خانوار از طریق روش نمونه‌گیری طبقه‌بندی تصادفی انتخاب گردیدند. ابزار اصلی جمع‌آوری اطلاعات، پرسش‌نامه بود. روایی صوری پرسش‌نامه با نظر متخصصان مورد تأیید قرار گرفت و روایی سازه و پایایی ترکیبی ابزار پژوهش نیز، از طریق برآورد الگوی اندازه‌گیری و پس از انجام اصلاحات لازم به دست آمد. فرضیه‌های پژوهش با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون و الگوسازی معادلات ساختاری مورد آزمون قرار گرفت. داده‌های گردآوری‌شده با نرم‌افزارهای SPSS_{win22} و AMOS₂₁ تحلیل گردیدند. یافته‌ها نشان داد سازه کیفیت زندگی (۰/۷۲۸) بیشترین اثرگذاری را در شکل‌دهی احساس امنیت اجتماعی در نواحی مرزی دارند. به علاوه این‌که، جهانی‌شدن نیز افزون بر اثر مستقیم (۰/۲۷۹-)، اثری غیرمستقیم (۰/۳۸۸) نیز بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان در نواحی مرزی داشته است. در پایان، بر اساس نتایج به دست آمده، پیشنهادهایی ارائه گردیده است. واژه‌های کلیدی: جهانی‌شدن، امنیت اجتماعی، کیفیت زندگی، مناطق مرزی، شهرستان هیرمند.

1. دکترای جغرافیا، مدرس سازمانی دانشگاه امام حسین (ع)، تهران، ایران. rahmanian.mahdi@gmail.com

2. دانشجوی دوره دکتری مدیریت راهبردی نظامی، دانشگاه و پژوهشگاه عالی دفاع ملی و تحقیقات راهبردی، تهران، ایران. hamidkhosravai@mailfa.com

3. دکتری جغرافیا و برنامه ریزی روستایی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات، تهران، ایران.

(نویسنده مسئول yaghoub.zarei@yahoo.com)

جستار گشایی

جهانی شدن، مفهومی فراگیر است که برای توصیف درهم تنیدگی و به هم پیوستگی جامعه انسانی در مقیاس جهانی وضع شده و بسیاری از نظریه پردازان جهانی شدن، بر این واقعیت اتفاق نظر دارند که پدیده مزبور مجموعه‌ای از فرایندهایی است که سبب تغییر در روابط اجتماعی می‌شود (Jones, 2012: 11). به بیان دیگر، گستره وسیع جهان امروز دگرگونی‌ها و تحولات را با آهنگی بی سابقه و روندی سریع نظاره گر است. در این شتاب بی کران، تغییرات بنیادی در نماهای فضایی و زمانی، مرززدایی سیاسی، اجتماعی و اقتصادی، تعاملات عمیق و رها از پای بست‌های بومی، کاهش حاکمیت دولت. ملت، انفجار تجارت و سرمایه، مهاجرت‌های جهانی، بحران‌های محیطی و غیره، عرصه جهانی را با تغییرات و پیامدهای بسیار مواجه کرده است و انقلاب عظیم فناوری اطلاعاتی و ارتباطی نیز با تحقق بخشی به دهکده جهانی، بنیاد مالی و فکری جوامع را دگرگون کرده که هیچ گونه انزواگزینی و تأملی را بر نمی‌تابد (حقیقتیان و بیات، ۱۳۹۷: ۴۵۲). از این رو در عصر حاضر، بیش از هر عصر دیگری انسان‌ها با منابع هویتی بی شماری مواجه‌اند که به دگرگونی هویت افراد در ابعاد هویت سنتی، پیدایش هویت فرهنگی چندگانه، دگرگونی سامانه‌های ارزشی، تغییر شیوه مصرف و سبک زندگی منجر شده است. بدون شک، تأثیرات جهانی شدن را می‌توان در سه سطح محلی، ملی و بین‌المللی مشاهده کرد. حال آن‌که، از نکات عمده و مهمی که همواره در جهانی شدن مطرح است، تأثیرگذاری پیامدهای آن بر فرهنگ محلی (دهقانی، ۱۳۹۶: ۳۶؛ نجار زاده، ۱۳۹۱: ۱۴۳) و امنیت اجتماعی (حیدری ساریان و زیارتی، ۱۳۹۶: ۱۳۸) است.

امنیت، نخستین حق شهروندی و تأمین آن مقدم‌ترین وظیفه حکومت‌ها در برابر شهروندان است و زیربنایی‌ترین مفهوم در زندگی اجتماعی و مدنی به شمار می‌آید. در واقع، در میان نیازهای عمومی جوامع، امنیت در معنای عینی یعنی فقدان تهدید نسبت به ارزش‌های کسب شده و در معنای ذهنی یعنی فقدان هراس از این‌که ارزش‌های مزبور مورد حمله قرار گیرد، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است (ندری و بخشایش، ۱۳۹۷: ۱۲۶). این جایگاه در متون دینی مورد توجه بوده و آیات ۱ زیادی در قرآن کریم دلالت بر اهمیت و ارزش ویژه امنیت دارد. بر این اساس، بی شک هیچ عنصری برای پیشرفت، توسعه و تکامل جامعه مهم‌تر از عنصر امنیت و تأمین آرامش در جامعه نیست و توسعه، خلاقیت و تحرک اجتماعی اثربخش، بدون امنیت اجتماعی امکان‌پذیر نخواهد بود. لذا، امنیت اجتماعی، توانایی جامعه برای پاسداری از ارزش‌های بنیادین خود در برابر پیشامدها و تهدیدات واقعی و بالقوه است (Hough, 2004: 106)؛ بدین سبب، امنیت اجتماعی که به مصون ماندن وضعیت هویت اجتماعی از ناحیه آسیب‌های داخلی و خارجی تعبیر می‌شود و در آن بنیاد روابط سیاسی - اجتماعی بر مقوله رضایت استوار است (حیدری ساریان، ۱۳۹۶: ۵۰ به نقل از افتخاری، ۱۳۸۲)؛ یکی از ضروری‌ترین نیازهای فرد، گروه و جامعه است که ادامه حیات و بقای

جامعه بدون آن مشکل و غیرممکن خواهد بود (کرمانی و همکاران، ۱۳۸۹: ۸).

بر اساس بررسی‌های صورت گرفته طی چند سال اخیر، آسیب‌های اجتماعی همچون اعتیاد، سرقت، تکدی‌گری، طلاق، ازدواج دیر هنگام، بزهکاری، سطح تعدی بالا به اموال و محصولات در نواحی روستایی افزایش یافته (ریاحی و نوری، ۱۳۹۷: ۱۴۶) که ضمن تعارض با اصول مسلم این نظام اجتماعی و تصویری که از این نواحی (سکونت‌گاه‌های مرزی) در اذهان به‌عنوان محیطی با امنیت اجتماعی بالا وجود دارد؛ آثار مخربی بر جای گذاشته و زمینه نابودی سرمایه‌های انسانی باقی‌مانده در این نواحی را فراهم آورده است. از این‌رو، تمایل روزافزون به‌سوی گرایش به جرم در جوامع روستایی دیده می‌شود (حیدری، ۱۳۹۵: ۴) که ضایعات سنگینی از جمله رنج انسان‌ها به هدر رفتن منابع اقتصادی، سرخوردگی روستائیان و وخامت کلی در کیفیت زندگی را به همراه دارد. همچنین، بررسی اسناد و مدارک گویای این واقعیت است که فناوری‌های جدید با کاربرد و نقش ویژه‌ای که دارند، اثرات انکارناپذیری بر مفهوم امنیت اجتماعی دارند و تا میزان زیادی در ساخت اجتماعی آن دخیل هستند. به‌گونه‌ای که در کشور در یکی دو دهه اخیر، تحولات عمیق و گسترده، همراه با فرازوفرودهای فرهنگی، زندگی آحاد جامعه را به شدت دگرگون کرده است و فضای ناامن اجتماعی بر اساس مطالعات، بیش‌ازپیش افزایش یافته است (حاتمی و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۰۴). چنین سناریویی امروزه در روستاها (با دارا بودن هویت، فرهنگ، شیوه معیشت و فضای زندگی)، با در معرض قرار گرفتن تغییرات شدید فرایند اجتماعی و اقتصادی جهانی شدن، وجود دارد. در این میان روستاهای مرزی با تحت تأثیر قرار گرفتن از جهانی شدن، سکونتگاه‌هایی دور از مرکز جغرافیایی (محدوده تصمیم‌گیری سیاسی-اداری و اقتصادی) بوده و به‌تبع این دوری از مرکز و بالا بودن ضریب ناامنی، در صورتی قادر به ایفای کارکردهای (در قالب نظامی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و غیره) ویژه خود خواهند بود که امنیت در نزد ساکنان آن در حد پذیرفتنی ارزیابی شود. در این میان، ضرورت انکار ناشدنی مطالعه مقوله امنیت اجتماعی، عوامل زمینه‌ساز آن و راهکارهای تقویت آن در سکونتگاه‌های مرزی روستایی، از یک‌سو و حساسیت ویژه نوار شرقی به علت ساختار محیطی و ژئوپلیتیکی موجب گردید تا مطالعه اثرات جهانی شدن و تغییرات در کیفیت زندگی جوامع محلی بر امنیت این مناطق از اهمیت بالایی برخوردار گردد. در این ارتباط، این مقاله از رهگذر تأثیر جهانی شدن و کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی روستائیان، سعی در جست‌وجوی پاسخ به این پرسش را دارد که توسعه و ترویج جهانی شدن و به دنبال آن تغییر در کیفیت زندگی تا چه اندازه بر احساس امنیت اجتماعی تداخل ایجاد می‌نماید و بخش عمده این اثرات (جهانی شدن) در چه زمینه‌هایی مشاهده می‌شود و در فضای روستایی سکونتگاه‌های مرزی شهرستان هیرمند، این تغییرات به چه صورت بوده است؟

مفاهیم و مبانی نظری

هرچند جایگاه ضرورت ارتقای امنیت اجتماعی ساکنین در مناطق دورافتاده (مناطق مرزی) جای بحث بسیار دارد و از زوایای گوناگون قابل بررسی و تبیین است؛ لیکن چون مجال مباحثه و موشکافی این مهم در این بررسی فراهم نیست، بنابراین تلاش شد تا به فراخور اهمیت موضوع، هرچند به صورت اجمالی مفاهیم کلیدی تعریف و مهم‌ترین نظریه‌های هر حوزه مطرح گردند.

جهانی شدن

اصطلاح جهانی شدن برای نخستین بار در سال ۱۹۶۱ مطرح و در نیمه دوم دهه ۱۹۸۰ رواج پیدا کرد و از بستر فرهنگی و سیاسی مشخصی برخاسته و سیر تکاملی خود را در این بستر طی می‌کند (هاشمیان اصفهانی و گرجی، ۱۳۸۶: ۵۵) که نمود آن حرکت‌هایی مانند واگرایی، محلی گرایی و استقلال طلبی است (Waters, 2010: 67). بر این اساس بسیاری از پژوهش‌گران حوزه جهانی شدن، تعبیر و اصطلاحات نظیر «دهکده جهانی»، «پایان تاریخ» به معنای جهان‌شمولی ایدئولوژی لیبرال. دموکراسی غرب به عنوان آخرین نظام حکومتی جهان، «جهان بدون مرز»، «زوال و مرگ فاصله»، «مرگ کشور»، «بی‌اهمیتی مکان فیزیکی»، «رها شدن از هویت‌های محلی و ملی» و «تبدیل شدن انسان به موجودی بی‌مکان» را در مورد فرایندهای جهانی شدن به کار برده‌اند (ویسی، ۱۳۹۲: ۵۲).

جهانی شدن فرایندی است که در کلیه ابعاد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و اقتصادی تأثیر گذاشته و باعث کاهش فاصله‌ها و گسترش ارتباطات میان جوامع مختلف شده است و روندی است که در قالب گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات منجر به تشدید یکپارچگی و در هم تنیدگی مناسبات گسترده در ابعاد و سطوح مختلف میان کنشگران نو و سنتی شده است (تاجیک اسماعیلی، ۱۳۹۱: ۲۰۳). در اثر جهانی شدن عوامل مختلف مانند نظم، ساختار، محیط، اهداف و امنیت تحت تأثیر قرار می‌گیرد و حاصل آن شکل‌گیری سامانه‌ای پیچیده است که در قواعد خاص، خود را نمایان نمی‌سازد (قاسمی، ۱۳۹۱: ۶۴). همچنین جهانی شدن، شدت‌گیری مناسبات و روابط اجتماعی در ابعاد جهانی است که مکان‌های دور از هم را به یکدیگر پیوند می‌دهد؛ به گونه‌ای که هر رویداد یا اتفاقی که در بُعد محلی رخ می‌دهد، از حوادث سایر مکان‌ها متأثر بوده و در مقابل، قادر است بر وقوع حوادث در مکان‌های دیگر تأثیر بگذارد. این تأثیرگذاری جهانی در مکان‌های کوچک و دورافتاده جغرافیایی مانند روستاها به شدت سرعت گرفته است؛ زیرا با جهانی شدن، پیشرفت‌ها در حمل و نقل، فناوری اطلاعات و ارتباطات، دسترسی آسان به آگاهی جهانی و اطلاعات غیررسمی افراد محلی افزایش می‌یابد. این تنوع تغییرات باعث حرکت سریع مردم و همگرایی فرهنگی و زبانی، اقتصادی و مصرفی می‌شود (سجاسی قیداری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۵۸). جهانی شدن، فرصت‌ها و پتانسیل‌های بی‌شماری را برای افراد و جوامع محلی برای ارائه محصولات خود به

عرصه‌های جهانی فراهم می‌کند. از سوی دیگر، تهدیدهایی نیز ناشی از جهانی شدن برای جوامع محلی به لحاظ هجوم تولیدات و فرهنگ بیرونی و تضعیف زمینه‌های تولیدات خرد روستایی و فرهنگ‌های بومی و تغییر سبک بومی زندگی وجود دارد. بر این اساس، به‌طورکلی سه رویکرد نسبت به جهانی شدن وجود دارد که بر شکل‌های خاص سبک زندگی تأکید می‌کنند (نَجّار زاده، ۱۳۹۱: ۱۵۵؛ حکیم‌زاده، ۱۳۸۹: ۲).

گروه نخست، رویکردی منفی به جهانی شدن دارند. این دسته از متفکران از جهانی سازی به‌جای جهانی شدن سخن می‌گویند. به نظر آن‌ها، طراحی نظام جدید بین‌المللی بر پایه منافع قدرت‌ها و کشورهای توسعه‌یافته، نقض حاکمیت دولت‌ها، قدرت یافتن شرکت‌های چندملیتی و از بین رفتن شرکت‌های ملی و کوچک، از پیامدهای گریزناپذیر جهانی سازی است. در فرایند جهانی سازی، سبک‌های زندگی بومی افراد و جوامع محلی در معرض آماج تغییرات ناشی از تبلیغات و تحولات خارج از محیط‌های روستایی قرارگرفته و دچار تغییر می‌شود. به عبارتی از دیدگاه مخالفان جهانی شدن، جهانی سازی سبب یکسان سازی سبک زندگی با رویکرد غربی شدن در مناطق روستایی می‌شود که نتیجه آن، حذف سبک زندگی روستایی و جایگزینی آن با سبک زندگی شهری است.

گروه دوم، رویکرد موافقان جهانی شدن است. این افراد از ایجاد فرصت برای تئیدستان در شکستن انحصار دولت‌ها برای سفر، کار و تحصیل، تقسیم کار بین‌المللی، رقابت و امکان مقایسه شهروندان جهانی با یکدیگر، به‌عنوان فرصت‌های جهانی شدن سخن می‌گویند؛ به‌گونه‌ای که در مورد سبک زندگی، جهانی شدن فرصت مناسبی را برای ارائه سبک زندگی بومی به جهان به‌عنوان یک الگوی اجتماعی. فرهنگی فراهم می‌سازد؛ ازاین‌رو، از نظر موافقان، جهانی شدن به باروری و ماندگاری سبک‌های زندگی محلی و بومی کمک می‌کند.

گروه سوم، که جهانی شدن را تیغ دو لبه می‌دانند. آنان نه یک‌سره جهانی شدن را می‌پذیرند و نه در دایره تنگ بومی گرایی می‌مانند، بلکه از جهانی. محلی شدن سخن می‌گویند؛ زیرا جهانی شدن دارای دو چهره محلی و جهانی است که از یک‌سو دربرگیرنده توسعه شکل‌ها و تأثیرات جهانی است و از سوی دیگر، تقویت گروه‌های محلی مانند روستائیان در جنبه‌های مختلف مانند بهبود و اصلاح شیوه‌های زندگی را در پی دارد. بر اساس رویکرد جهانی. محلی شدن به سبک زندگی روستایی، جهانی شدن فرصت‌های لازم برای عرضه نقاط قوت موجود در سبک زندگی روستایی را به روستائیان داده و در مقابل، فرصت و امکان اصلاح و بازبینی جنبه‌های ضعیف سبک زندگی را برای روستائیان فراهم می‌کند. این گروه به دلیل نگاه متعادل به جهانی شدن، از طرفداران بیشتری در سطح جهانی میان سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان روستایی برخوردار است.

امنیت اجتماعی

امنیت مفهومی ذهنی، نسبی و مقوله‌ای چندوجهی، ادراکی و احساسی است و متضمن شرایطی است که در چارچوب آن دولت‌ها به حقوق شهروندی احترام بگذارند و از این دید، امنیت انسانی از مؤلفه‌های مهم برای رسیدن به درجات قابل اتکایی از ثبات است (Chandler, 2007: 365). مازلو در طبقه‌بندی نیازهای انسان، امنیت را دومین نیاز اساسی انسان پس از نیازهای زیستی برمی‌شمارد و تا هنگامی که احساس امنیت به صورت رضایت‌بخش فراهم نشود، نیازهای بعدی را دچار اختلال می‌کند (McLeod, 2014: 4). در رابطه با امنیت سه رویکرد عمده وجود دارد:

رویکرد سنتی: این رویکرد به بقای اعضای جامعه توجه دارد و آن دسته از عوامل فیزیکی، مادی که بقای جامعه را تهدید می‌کند؛ به عنوان تهدیدی برای امنیت اجتماعی تلقی شده و باید از طریق زور و قدرت در جهت مقابله با آن اقدام شود.

رویکرد اجتماعی: این رویکرد با تأکید بر بسترهای اجتماعی و درونی امنیت، هرگونه تفکیک بین جامعه و دولت را عامل ناامنی می‌داند و همه افراد جامعه به تناسب در تولید امنیت نقش دارند.

رویکرد فلسفی-سیاسی: در این رویکرد، حاکمان از میان طبقه برگزیده جامعه انتخاب می‌شوند و رفاه عمومی و تناسب قوای درونی فرد و درون جامعه، مبنای مناسبات اجتماعی قرار می‌گیرد و امنیت ذهنی و عینی در جامعه پایدار می‌شود (هزارجریبی، ۱۳۹۰: ۱۳۰).

یکی از حساس‌ترین و مهم‌ترین نوع امنیت، امنیت اجتماعی است. امنیت اجتماعی که به مفهوم کلمه برای اولین بار در سال ۱۹۹۳ توسط اندیشمندانی چون باری بوزان^۱، ویور^۲ و لمیتر^۳ به عنوان مکتب کپنهاک مطرح شد (حیدری ساریان، ۱۳۹۵: ۱۳۶) عبارت است از: توانایی جامعه در دفاع از خصوصیات و ویژگی‌های اساسی خود در برابر تغییرات و تهدیدات واقعی و احتمالی، زمانی که احساس می‌شود هویتشان درخطر است (نیازی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۳۲) که اساس مفهوم آن تأمین امنیت مادی و معنوی برای فرد است (ابراهیم‌پور و علمی، ۱۳۹۴: ۵۴). در این میان هریک از صاحب‌نظران حوزه امنیت اجتماعی به فراخور ابعاد و ویژگی‌های این حوزه نظریات مختلفی ارائه نموده‌اند. به عنوان نمونه: از نظر باری بوزان، امنیت اجتماعی زمانی برای فرد مطرح می‌شود که فرد خود را عضو یک گروه اجتماعی بداند. وی معتقد است که حوزه‌ای از حیات که فرد خود را به واسطه مفهوم «ما» بدان متعلق می‌داند و در برابر آن احساس تعهد و تکلیف می‌کند مورد نظر است. بنابراین هر عامل و پدیده‌ای که باعث ایجاد اختلال در احساس تعلق و همبستگی اعضای یک گروه گردد، درواقع هویت آن گروه را به مخاطره انداخته و تهدیدی برای امنیت اجتماعی تلقی می‌گردد (متانی و همکاران، ۱۳۹۶: ۴۳ به نقل از بوزان: ۲۰۰۰).

1. Barry Bvzan

2. Waiver

3. Lmyter

از نظر ویور، امنیت اجتماعی نباید در کنار مقولاتی نظیر: امنیت نظامی، اقتصادی، سیاسی و زیست محیطی که نسبت به امنیت ملی فرع محسوب می شوند قرار گیرد و جایگاه و اهمیت آن در حد امنیت ملی است. وی معتقد است در شرایط اجتماعی و سیاسی کنونی جهان، امنیت اجتماعی مرجع امنیت ملی به حساب می آید. همچنین او بر این اعتقاد است که امنیت ملی به تهدیدات مختلف در رابطه با دولت و حاکمیت می پردازد، درحالی که امنیت اجتماعی به هویت اعضای جامعه مربوط است (سهراب زاده و همکاران، ۱۳۹۶: ۹ به نقل از ترابی و گودرزی، ۱۳۸۲). همچنین، مولار بر این باور است که امنیت اجتماعی زمانی حاصل می شود که جامعه تهدیدی در باب مؤلفه های هویتی خود احساس کند؛ به بیان دیگر، او تأکید می کند که امنیت اجتماعی به عنوان یک مفهوم فرضی برای جامعه انسانی، مقوله ای است که افراد و دولت را به همراه یکدیگر در تأمین آن سهم و شریک می نماید (بیات، ۱۳۸۸: ۸۴-۸۳). او همچنین امنیت را به سه شکل ملی، انسانی و اجتماعی تقسیم نموده و معتقد است که در امنیت انسانی، مرجع امنیت فرد و در امنیت اجتماعی مرجع امنیت گروه های اجتماعی است (غفاری، ۱۳۹۰: ۱۲۱). از نظر پارسونز، امنیت اجتماعی چهار بُعد دارد که هرکدام مربوط به یک خرده نظام جامعه هستند و برای تحقق امنیت در جامعه، باید به وجود این چهار بُعد امنیت اجتماعی در آن، امید داشت. این چهار بُعد عبارت اند از: امنیت مالی و اقتصاد، امنیت سیاسی، امنیت حقوقی و قضایی و امنیت فرهنگی که به ترتیب در نظام فکری پارسونز ضروری هستند و هریک جایگاه خاصی دارند (کرمایی و همکاران، ۱۳۸۹: ۲۵).

کیفیت زندگی

اصطلاح کیفیت زندگی را نخستین بار پیگو در سال ۱۹۲۰ در کتاب «اقتصاد و رفاه» به کار برد. او در این کتاب در مورد حمایت دولتی از اقشار پایین و تأثیر آن بر زندگی آن ها و سرمایه های ملی بحث کرده بود. این مطلب تا بعد از جنگ جهانی دوم مسکوت ماند. پس از جنگ جهانی دوم توجه به توسعه و اجرای برنامه های توسعه، مفهوم کیفیت زندگی را وارد عرصه های نوینی کرد و تعبیر متفاوتی برای آن به کار رفت؛ به طوری که سه برش زمانی را می توان در بررسی مفهومی آن شناسایی کرد. تا دهه ۱۹۷۰ کیفیت زندگی اساساً معطوف به انگاره های مادی و پیامد رشد اقتصادی در نظر گرفته می شد. از دهه ۱۹۷۰ کیفیت زندگی ابعاد اجتماعی تر پیدا کرد و دهه ۱۹۹۰ نیز سرآغاز بحث در خصوص کیفیت زندگی اجتماعی با تأکید بر سازه های اجتماعی همچون سرمایه اجتماعی، همبستگی اجتماعی، عدالت اجتماعی و مانند این ها بود (غفاری و امیدی، ۱۳۸۸: ۲)؛ که در سال های اخیر سازمان ملل هدف نهمی توسعه را ارائه فرصت های مناسب به مردم برای زندگی بهتر از طریق دسترسی به تسهیلات آموزشی، بهداشتی، رفاهی، تغذیه، مسکن و مانند این ها دانسته است (زنگی آبادی و نسترن، ۱۳۸۰: ۲۲).

با توجه به این که کیفیت زندگی مفهومی چندبعدی و میان رشته ای است، از دیدگاه های متفاوت و در

طیف‌هایی گسترده نیز مورد بررسی قرار می‌گیرد (وظیفه‌دوست و امینی، ۱۳۸۸: ۲). در تعریف جامع‌تری کیفیت زندگی عبارت است از: واژه‌ای دربردارنده دودسته از شاخص‌های ذهنی (کیفی) و عینی (کمی) که با توجه به ابعاد اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و زیست‌محیطی به دنبال برنامه‌ریزی تأمین نیازهای مادی و معنوی زندگی شهروندان و رضایت‌مندی حداکثری آنان از زندگی است (همان: ۹). از نظریه‌پردازان بُعد ذهنی می‌توان به کامنس ۱ اشاره نمود که کیفیت زندگی ذهنی را به‌عنوان یک مفهوم چندبعدی تعریف کرده است. به نظر او کیفیت زندگی شامل هفت حوزه زندگی می‌شود که هر کس برحسب اهمیتی که هر حوزه برای او دارد آن را مورد ارزیابی قرار می‌دهد. این هفت حوزه که از آن به‌عنوان شاخص‌های کیفیت زندگی یاد می‌کند عبارت است از: ۱- بهزیستی جسمانی ۲، ۲- بهداشت، ۳- بهره‌وری، ۴- صمیمیت، ۵- امنیت، ۶- اجتماع، ۷- بهزیستی عاطفی ۳ (غفاری و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۱۴). به نقل از چپیور و همکاران ۴، ۲۰۰۲). پتر بونک ۵ (۲۰۰۷) نیز از دیگر نظریه‌پردازان ابعاد ذهنی کیفیت زندگی، معتقد است کیفیت زندگی یک جامعه درواقع انعکاس ذهنی افراد جامعه در زمینه رضایت از زندگی است (Bohnke, 2007: 189-210). در مقابل دسته اول، گروه دیگری نیز هستند که بحث خود را بیشتر بر جنبه عینی مفهوم کیفیت زندگی متمرکز کرده‌اند. کسانی همانند مازلو و مک کال کیفیت زندگی را از بُعد ذهنی مورد بررسی قرار داده و معتقدند با لحاظ کردن جنبه‌های عینی کیفیت زندگی بهتر می‌توان به تحلیل این مفهوم پرداخت. این دو طرفدار استفاده از شاخص‌های عینی منطبق با هر فرهنگ برای اندازه‌گیری کیفیت زندگی هستند (غفاری و امیدی، ۱۳۸۸). به هر جهت، کیفیت زندگی مفهومی چندوجهی، نسبی، متأثر از زمان و مکان و ارزش‌های فردی و اجتماعی است که ابعاد عینی و بیرونی، ذهنی و درونی را دربرمی‌گیرد. به بیان دیگر باوجوداین، هنوز هم یک تعریف پذیرفتنی جهانی برای این مفهوم صورت نگرفته است. ازاین‌رو، هدف غایی مطالعه کیفیت زندگی و کاربرد متعاقب آن بر این است که مردم قادر به داشتن یک زندگی با کیفیت بالا هستند؛ به‌طوری‌که این زندگی هم هدفمند و هم لذت‌بخش است (Parker and Moore, 2008: 236).

مرز

مرز به‌عنوان یک مقوله کاربردی در تمامی ابعاد (بسته به ابعاد اعم از سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، طبیعی و غیره) از بار معنایی متفاوتی برخوردار است. در گذشته و تا چند دهه پیش و حدوداً تا پایان دوران جنگ سرد، مرز؛ نشانگر اقتدار ملی، محدوده اعمال حاکمیت و حفظ امنیت ملی از تجاوزات خارجی بود. افزون بر این، چون مرز به‌عنوان خطی است که سرزمین کشور را محدود می‌کند و آن را از خارج جدا می‌سازد؛ مناطق داخلی، مرکزی و مناطق خارجی پیرامونی به‌حساب می‌آیند.

در فرایند انزوا و به حاشیه کشیده شدن مناطق پیرامونی، مناطق مرزی خصوصیات مناطق پیرامونی

را پیدا می‌کنند. بنابراین، در شرایطی که مناطق مرزی دور از مرکز یک کشور باشد، مناطق پیرامونی به حساب می‌آیند. بنابراین، مناطق مرزی را می‌توان محل تلاقی دو پدیده ناامنی و توسعه نیافتگی در مناطق پیرامونی به حساب آورد (عزنی و همکاران، ۱۳۹۰: ۱۸۴). مناطق مرزی به دلیل این که دورترین مناطق پیرامونی از مناطق مرکزی می‌باشند، عقب مانده ترین و محروم ترین مناطق هستند که توسعه در آن‌ها به شکل امواج سلسله مراتبی و با محوریت مرکز رشد تا دورترین نواحی (مرزها) گسترش می‌یابد. از نظر ساختار فضایی، مناطق مرزی علاوه بر ویژگی دوری از مرکز، دارای ویژگی‌های کالبدی خاصی می‌باشند که در مجموع باعث تشدید گسستگی فضایی و در نتیجه توسعه نیافتگی آن‌ها می‌شوند (عندلیب، ۱۳۸۰: ۴۱). از آنجاکه حدود ۵۰ درصد از مساحت و ۵۰/۷ درصد جمعیت کشور در مناطق مرزی کشور بسر می‌برند (ابراهیم‌زاده و همکاران، ۱۳۹۱: ۲۱۷) و همچنین با توجه به فضای خاص حاکم بر این مناطق، به نظر می‌رسد تبیین چالش‌های متعدّد مناطق مرزی امری لازم و بایسته است که این بررسی تلاش دارد تا به مقوله مهم احساس امنیت اجتماعی در این مناطق بپردازد.

اهمیت والای امنیت از دید همه اندیشمندان مکتب‌های سیاسی و ضرورت مسئله تأمین امنیت به عنوان نخستین، مهم‌ترین و عمومی‌ترین هدف هر دولت و نظام سیاسی و مورد توجه بودن امنیت به عنوان یکی از نیازهای اساسی انسان در طول تاریخ بشریت و در تمام مکاتب فکری، فلسفی، ایدئولوژیک، جریان‌های سیاسی و اجتماعی (شاه‌محمدی و همکاران، ۱۳۹۵: ۱۳-۱۲)، موجب گردیده تا مطالعات بسیاری در حوزه امنیت و امنیت اجتماعی انجام پذیرد و از نگاه‌های مختلف و با رویکردهای متفاوت این مقوله مورد ارزیابی قرار گیرد. از آنجاکه پرداختن به همه این ابعاد، فرصت زیادی می‌طلبد و از حوصله این بررسی نیز خارج است؛ بنابراین به فراخور اهداف این بررسی، تنها به ذکر چند مورد از مطالعات حوزه امنیت اجتماعی، جهانی شدن و سبک زندگی بسنده می‌شود.

به عنوان نمونه: مطالعه نجار زاده (۱۳۹۲) تحت عنوان بررسی تفاوت‌های سبک زندگی گروه‌های شهری و روستایی در ارتباط با جهانی شدن فرهنگی؛ پژوهش شاپور و فیروزآبادی (۱۳۹۲) با هدف بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر کرمان؛ بررسی رخشانی نسب و اسفندیاری مهنی (۱۳۹۳) با هدف تحلیل عوامل مؤثر بر احساس امنیت با تأکید بر سرمایه اجتماعی در بین شهروندان شهر زاهدان؛ مطالعه کفاشی (۱۳۹۳) با عنوان تأثیر سبک زندگی بر احساس امنیت اجتماعی دانشجویان؛ مطالعه سجاسی قیداری و همکاران (۱۳۹۴) با هدف اثرات جهانی شدن بر تغییرات سبک زندگی در نواحی روستایی؛ پژوهش رضادوست و همکاران (۱۳۹۵) با هدف بررسی رابطه میان نگرش‌های دانشجویان نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی؛ پژوهش محمدی و همکاران (۱۳۹۵) تحت عنوان بررسی تأثیر سطح رضایت از کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی؛ پژوهش حیدری ساریان و

زیارتی (۱۳۹۶) با هدف مطالعه و تحلیل اثرات جهانی شدن بر امنیت مناطق روستایی؛ مطالعه رحمانیان و همکاران (۱۳۹۷) با عنوان تحلیل برخی مؤلفه‌های اجتماعی - اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی و مطالعه میر محمدرضایی و ساروجانی (۱۳۹۷) تحت عنوان نقش جهانی شدن در تغییرات دو دهه اخیر خانواده ایرانی ازجمله مطالعات داخلی مرتبط با مقوله امنیت اجتماعی، جهانی شدن و سبک زندگی است. در بررسی‌های خارجی نیز می‌توان به باردهان ۱ (۲۰۱۲) با عنوان جهانی شدن و فقر روستایی؛ پژوهش نیسانک و توریک ۲ (۲۰۱۴) با هدف جهانی شدن، فقر و بی‌عدالتی در امریکای لاتین؛ مطالعه سمیع و ویل ۳ (۲۰۱۲) با هدف جهانی سازی و توسعه روستایی: دیدگاهی از مشارکت مردمی و تجارت بین‌المللی و پژوهش اتمیک ۴ (۲۰۱۶) با عنوان جهانی سازی معاصر و اقتصاد روستایی در نیجریه اشاره نمود.

علیرغم ذکر مطالعات متعدد و همسو با اهداف پژوهش حاضر، بایستی عنوان نمود که دلایل متعددی وجود دارند که این پژوهش را نسبت به سایر پژوهش‌های مشابه متمایز می‌نمایند؛ بهره جستن از تکنیک جدید معادلات ساختاری، بررسی توأمان سه مقوله جهانی شدن، کیفیت زندگی و امنیت اجتماعی و درنهایت مطالعه یک منطقه همگن مرزی را که برای اولین بار از این منظر بررسی می‌شود، می‌توان از مهم‌ترین جنبه‌های نوآوری این بررسی برشمرد.

روش‌شناسی تحقیق

این تحقیق از لحاظ کنترل متغیرها غیرآزمایشی، به لحاظ هدف از نوع تحقیقات کاربردی ۱ و از لحاظ روش، از نوع تحقیقات توصیفی. تحلیلی بوده که به صورت پیمایشی انجام گرفته است. در این مطالعه، از روش معادلات مسیری. ساختاری ۲ بر مبنای روش احتمالات بیشینه (ML) ۳ برای آزمون فرضیات و برازش الگوی استفاده شده است. این روش مجموعه‌ای از روش‌های آماری برای مدل‌سازی روابط بین متغیرهای مستقل و وابسته (الگوی ساختاری یا الگوی درونی) و متغیرهای پنهان و مشاهده‌پذیر (مدل اندازه‌گیری یا الگوی بیرونی) است؛ که از روش‌های تجزیه و تحلیل عاملی، رگرسیون و تجزیه و تحلیل مسیر تشکیل شده است (محسنین و اسفیدانی، ۱۳۹۳: ۱۸). با استفاده از این روش می‌توان روابط علی و معلولی میان متغیرهایی را که به طور مستقیم قابل مشاهده نیستند، با توجه به خطاها استنتاج و میزان همبستگی و شدت اثرگذاری هریک را بر دیگری تجزیه و تحلیل کرد. در این میان، یکی از رایج‌ترین روش‌های برآورد در الگوی معادلات ساختاری، روش بیشینه درست‌نمایی (ML) است. درواقع این روش مشخص می‌کند که تا چه حد واریانس‌ها و کوواریانس‌های مشاهده شده بین شاخص‌ها می‌توانند با الگوی مشخص شده توسط پژوهش‌گر بازسازی شوند؛ که اصطلاحاً به ارزشیابی نیکویی برازش نیز موسوم است. ازجمله اهداف اصلی این تکنیک، گسترش توانایی تبیینی محقق و افزایش کارایی آماری است (Brown, 2006) به نقل از

علوی، ۱۳۹۲: ۵۲۴). بدین ترتیب، به منظور آزمون تخمین الگوی از نرم افزارهای SPSS_{win22} و AMOS₂₁ استفاده شد.

جامعه آماری پژوهش حاضر بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵ مرکز آمار ایران، شامل ۲۴۹۱ خانوار ساکن در نقاط روستایی، شهرستان هیرمند با ۲۹۰ روستا است ($N=2491$). در پژوهش حاضر با توجه به موضوع تحقیق به منظور دستیابی به حداکثر ضریب دقت در به دست آوردن نمونه‌هایی که دارای درجه بالایی از ویژگی‌های جامعه آماری بوده و نتایج به دست آمده از آن قابل تعمیم به کل جامعه باشد از نمونه‌گیری تصادفی بهره گرفته شد. در این رابطه ۴۴ روستا به صورت نمونه مطالعه شده است. همچنین بر طبق فرمول کوکران، ۳۶۰ نفر از سرپرستان خانوار به عنوان جامعه نمونه انتخاب گردید (این نکته باید قابل توجه باشد که این محاسبه با سطح خطای ۵ درصد صورت می‌گیرد). در ادامه، برحسب نمونه‌گیری طبقه‌بندی تصادفی، نسبت سهم پرسش‌نامه هر روستا مشخص می‌گردد ($n=360$).

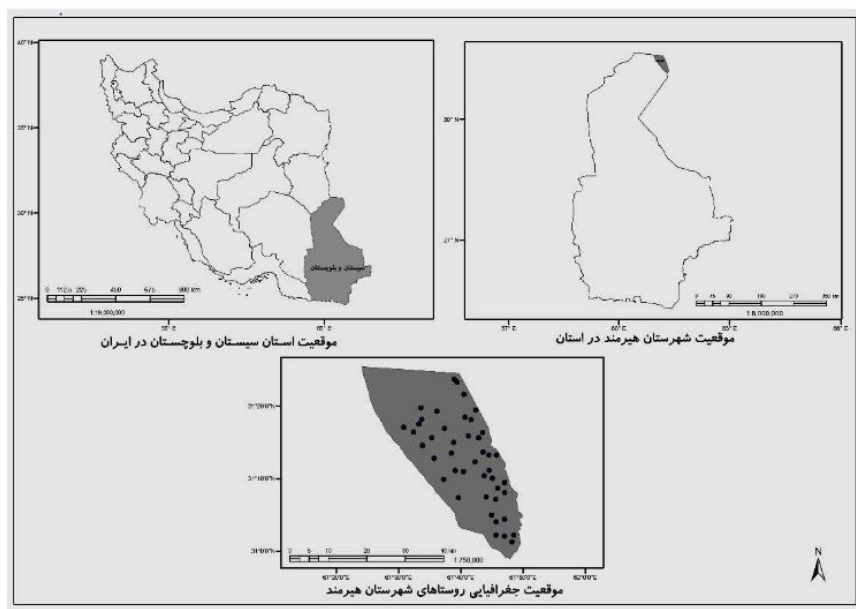
ابزار پژوهش پرسش‌نامه‌ای در سه بخش مشخصه‌های فردی و حرفه‌ای پاسخگویان و پژوهش‌های مرتبط با احساس امنیت اجتماعی (شامل سه مؤلفه امنیت جانی، مالی و سیاسی) و سازه‌های مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی (شامل دودسته سازه جهانی شدن و کیفیت زندگی) تشکیل شده بود (جدول ۱).

تحلیل داده‌ها در دو مرحله انجام می‌شود. در مرحله اول، روایی و پایایی ابزار سنجش آزمون می‌شود؛ سپس برای آزمون فرضیه‌ها و برازش مدل، الگوی ساختاری پژوهش مورد اندازه‌گیری‌های آماری قرار خواهد گرفت. در مرحله اول این مطالعه، برای بررسی روایی پرسشنامه از تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. به منظور تعیین روایی ابزار پژوهش، از روایی محتوایی و روایی سازه (شامل روایی همگرا، تشخیصی و منطقی) بهره گرفته شد. روایی محتوایی پرسش‌نامه با نظر کارشناسان و متخصصان موضوع پژوهش، مورد تأیید قرار گرفت. در خصوص روایی سازه، برای ارزیابی روایی همگرا از سه معیار مختلف، شامل بارهای عاملی استاندارد مساوی و بزرگ‌تر از ۰/۵۰، میانگین واریانس استخراج‌شده مساوی و بزرگ‌تر از ۰/۵۰ و پایایی ترکیبی مساوی و بزرگ‌تر از ۰/۶۰ استفاده شد (Hair et al, 2010: 677). همچنین برای بررسی روایی تشخیصی، دو شاخص میانگین واریانس استخراج‌شده و همبستگی عامل‌های مکنون باید مدنظر قرار می‌گرفت؛ به گونه‌ای که بایستی مربع همبستگی بین دو مکنون از میانگین واریانس استخراج‌شده هر دو مکنون کوچک‌تر باشد، تا سازه از روایی تشخیصی مناسبی برخوردار شود (Ibid, 679). افزون بر بررسی روایی ابزار پژوهش در چارچوب موارد اشاره شده، برای بررسی پایایی آن نیز، از پایایی ترکیبی استفاده شد که مقدار آن برای هر یک از مکنون‌ها بایستی بزرگ‌تر از ۰/۶۰ باشد. در مرحله دوم، برای رد یا تأیید فرضیه‌ها و برازش مدل، از مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار AMOS نسخه بیست و یکم استفاده شد. تخمین‌های مربوط به پارامترها و شاخص کلی برازش الگوی اندازه‌گیری بر

مبنای روش احتمالات بیشینه (ML) انجام شده است. در این پژوهش، شاخص‌های کای اسکوئر (χ^2)، میانگین مجذور پس مانده‌ها (RMR)، شاخص برازندگی فزاینده ۲ (IFI)، شاخص برازندگی تطبیقی ۳ (CFI) و شاخص ریشه دوم برآورد واریانس خطایی تقریب ۴ (RMSEA) استفاده شدند. مقادیر کوچک‌تر χ^2 نشانگر برازش مناسب الگو است. در برخی منابع پیشنهاد شده است، برای پذیرش الگو، نسبت مجذور خی به درجه آزادی باید کمتر از سه باشد. GFI که به عنوان شاخص برازش تطبیقی بنتلر ۵ نیز شناخته می‌شود، اندازه نزدیک به یک حاکی از برازش مناسب آن است. هر قدر میزان IFI به دست آمده به یک نزدیک‌تر باشد، الگوی مناسب‌تر و برازنده‌تر است. در مورد شاخص RMR میانگین مجذور پس مانده‌ها، مقدار کمتر از ۰/۰۸، نشانگر مناسب بودن الگوی است. مقدار پذیرفتنی شاخص RMSEA نیز مقادیر کمتر از ۰/۰۸ مانند شاخص قبلی می‌بایست گزارش گردد (حاجی حسینی و همکاران، ۱۳۹۱: ۳۵). همچنین برای آزمون نرمال بودن چند متغیره، از دو شاخص چولگی و کشیدگی استفاده شد که برای نرمال بودن باید مقدار آن‌ها در دامنه بین -۱ تا +۱ یا -۱/۵ تا +۱/۵ باشد (Schumacker & Lomax, 2004: 69). در این خصوص، با توجه به نتایج به دست آمده، دامنه مقادیر شاخص چولگی بین -۰/۵۳۸ تا +۰/۴۲۰ و شاخص کشیدگی بین -۰/۷۴۳ تا +۰/۶۲۱ به دست آمد که بر این اساس، داده‌های مربوط به متغیرهای مختلف مطالعه شده نرمال بودند.

معرفی محدوده مورد مطالعه

شهرستان هیرمند با وسعتی معادل ۱۰۱۲ کیلومتر مربع در شمال شرق استان سیستان و بلوچستان و از شهرستان‌های واقع در منطقه سیستان است. این شهرستان در ۳۰ درجه و ۵۶ دقیقه الی ۳۱ درجه و ۲۳ دقیقه عرض شمالی و ۶۱ درجه و ۲۸ دقیقه الی ۶۱ درجه و ۵۰ دقیقه طول شرقی واقع شده است. هیرمند دارای ۲ بخش، ۵ دهستان و ۲۹۴ آبادی دارای سکنه است (کریم و همکاران، ۱۳۹۷). همچنین در این مطالعه ۴۴ روستای مرزی جهت پایش احساس امنیت اجتماعی به طور تصادفی انتخاب گردید. شکل (۱)، موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه را نشان می‌دهد.

شکل ۱: موقعیت جغرافیایی منطقه مورد مطالعه

جدول ۱: تعداد متغیرهای مشهود در هریک از مؤلفه‌ها و نماد مربوط به آنها

بخش	زیر بخش	گویه‌ها (نماد)	نماد متغیر مشهود	مقیاس سنجش
احساس امنیت اجتماعی (Sense of social security)	امنیت جانی (Safety)	تردد زنان و خانواده به‌تنهایی خصوصاً در شب (امنیت جانی ۱)؛ راه رفتن به‌تنهایی در یک مسیر خلوت (امنیت جانی ۲)؛ رفتن و نشستن در پارک‌های حاشیه‌ای به‌تنهایی (امنیت جانی ۳)؛ کمک به سر نشینان اتومبیلی که در خیابان خراب شده (امنیت جانی ۴)؛ رانندگی در خیابان‌های خلوت (امنیت جانی ۵)؛ هراس از ترس ماشین‌های مسافر کشی در شب (امنیت جانی ۶).	SAFE I-SAFE 6	طیف لیکرت ۵ سطحی (خیلی ناراضیم=۱ تا خیلی راضیم=۵)
	امنیت مالی (Financial Security)	آراستن کودکان به زیورآلات در خارج از منزل (امنیت مالی ۱)؛ پارک کردن اتومبیل در خیابان به مدت طولانی (امنیت مالی ۲)؛ انجام معاملات مهم به‌تنهایی (امنیت مالی ۳)؛ سپردن سرمایه خود به فرد دیگر (امنیت مالی ۴)؛ خالی گذاشتن منزل به مدت چند روز (امنیت مالی ۵)؛ به همراه داشتن پول نقد به مقدار زیاد در سطح شهر (امنیت مالی ۶).	FINAN1-FINAN6	
	امنیت سیاسی (Political Security)	ابراز عقاید و انتقاد نسبت به وضعیت سیاسی و عملکرد دولت (امنیت سیاسی ۱)؛ تشکیل تشکله‌ها و گروه‌های اجتماعی سیاسی (امنیت سیاسی ۲)؛ عضویت در احزاب و گروه‌های سیاسی (امنیت سیاسی ۳)؛ هواداری از یک گروه سیاسی (امنیت سیاسی ۴)؛ شرکت در جلسات سخنرانی فعالان سیاسی (امنیت سیاسی ۵)؛ استفاده از سایت‌ها و منابع اینترنتی برای کسب اطلاعات اجتماعی - سیاسی (امنیت سیاسی ۶).	POL1-POL6	

بخش	زیر بخش	گویه‌ها (نماد)	نماد متغیر مشهود	مقیاس سنجش
پیامدهای اجتماعی جهانی‌شدن (Social) consequences of (globalization)	نفوذپذیری و توسعه رسانه (Permeability)	علاقه‌مندی به استفاده از ماهواره (نفوذپذیری ۱)؛ گرایش به دیدن فیلم‌ها و موسیقی خارجی (نفوذپذیری ۲)؛ گرایش به عضویت در شبکه‌های اجتماعی بین جوانان (نفوذپذیری ۳)؛ گذراندن اوقات فراغت جوانان و نوجوانان با اینترنت (نفوذپذیری ۴)؛ جایگزینی بازی‌های الکترونیکی به جای بازی‌های بومی (نفوذپذیری ۵).	PE1-PE5	طیف لیکرت ۵ سطحی (خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد=۵)
	تغییر پوشاک (Change clothes)	گرایش با لباس‌های با طرح خارجی (تغییر پوشاک ۱)؛ افزایش مصرف مواد آرایشی و بهداشتی (تغییر پوشاک ۲)؛ علاقه پائین جوانان به مدل‌های پوشش بومی و محلی (تغییر پوشاک ۳).	CC1-CC3	
	تغییر الگوی رفتاری (Change the pattern of behavior)	کم شدن مشارکت و حس همکاری در بین اهالی روستا (فیزیکی، کار گروهی) (الگوی رفتاری ۱)؛ کم شدن همدلی و همدردی افراد خانواده با یکدیگر (الگوی رفتاری ۲)؛ علاقه به انجام فعالیت‌های فردی (الگوی رفتاری ۳)؛ کم شدن میزان تعصب به فرهنگ، آداب و رسوم روستا (الگوی رفتاری ۴)؛ تغییر در سبک برگزاری ازدواج (الگوی رفتاری ۵).	CPB1- CPB5	
پیامدهای فرهنگی جهانی‌شدن (Cultural) consequences of (globalization)	تغییر الگوی تغذیه (Changing the pattern of nutrition)	علاقه به استفاده از غذاهای آماده (الگوی تغذیه ۱)؛ میزان آشنایی با غذاهای خارجی (الگوی تغذیه ۲)؛ میزان استفاده از غذاهای رستورانی (الگوی تغذیه ۳).	CPN1- CPN3	طیف لیکرت ۵ سطحی (خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد=۵)
	مدگرایی (Modalism)	تغییر الگوهای جوانان به الگوهای خارجی (مدگرایی ۱)؛ پیگیری مدل‌های جدید در زمینه‌های مختلف توسط جوانان (مدگرایی ۲)؛ تغییر نمای ساختمان‌های مسکونی به الگوهای شهری (مدگرایی ۳).	MO1-MO3	
	مصرف‌گرایی (Consumerism)	استفاده از مواد غذایی آماده و فروشگاه‌ها در منزل (مصرف‌گرایی ۱)؛ اعتقاد به هزینه‌بر بودن تولید نسبت به خرید (مصرف‌گرایی ۲)؛ گرایش کم به تولید خانگی مواد اولیه خوراکی (مصرف‌گرایی ۳)؛ اعتقاد به افزایش تنوع در مصرف کالاهای آماده (مصرف‌گرایی ۴).	CN1-CN4	
	احساس تعلق (Feeling of belonging)	نامناسب بودن روستا برای زندگی (احساس تعلق ۱)؛ عدم تشویق دیگران برای مسافرت و زندگی در روستا (احساس تعلق ۲)؛ عدم توجه به آبادی روستا و مهم نبودن آن (احساس تعلق ۳).	FB1-FB3	

بخش	زیر بخش	گویه‌ها (نماد)	نماد متغیر مشهود	مقیاس سنجش
پیامدهای اقتصادی جهانی‌شدن (Cultural consequences of globalization)	ثروت‌اندوزی و درآمدزایی (Wealth and income generation)	تلاش برای کسب ثروت از طریق شیوه‌های نامتعارف (ثروت‌اندوزی ۱)؛ نگاهی پولی به همه فعالیت‌ها و مناسبات (ثروت‌اندوزی ۲)؛ در نظر داشتن میزان سود قبل از انجام فعالیت (ثروت‌اندوزی ۳)؛ گرایش به فعالیت‌های درآمدزا (ثروت‌اندوزی ۴)؛	WIG1- WIG4	طیف لیکرت ۵ سطحی (خیلی کم=۱ تا خیلی زیاد=۵)
	مادی‌گرایی (Objectivism)	وابستگی به مادیات (مادی‌گرایی ۱)؛ برتر دانستن پول در برابر همه چیز (مادی‌گرایی ۲)؛ گرایش به داشتن کالا و ابزار تکراری (ماشین، خانه و غیره) (مادی‌گرایی ۳)؛ تجمل‌پرستی در امور زندگی (مادی‌گرایی ۴)؛	OMI-OM4	
کیفیت زندگی (Quality of Life)	بعد اجتماعی (Social)	وجود امکانات فرهنگی و هنری مانند "کتابخانه" (اجتماعی ۱)؛ توان انجام مسافرت سالانه به همراه خانواده (اجتماعی ۲)؛ بهره‌مندی از خدمات بهداشتی درمانی (اجتماعی ۳)؛ دارا بودن مدارس نوساز و باکیفیت (اجتماعی ۴)؛ مصرف مواد پروتئینی (گوشت و ماهی و غیره) در برنامه‌ریزی غذایی (اجتماعی ۵)؛ دسترسی آسان با زمان کم کودکان و نوجوانان به مدرسه (اجتماعی ۶)؛	SQ1-SQ6	
	بعد اقتصادی (Economic)	رضایت از درآمد (اقتصادی ۱)؛ رضایت شغلی (اقتصادی ۲)؛ داشتن سلامت جسمانی برای انجام فعالیت (اقتصادی ۳)؛ داشتن پس‌انداز مناسب (اقتصادی ۴)؛	EQ1-EQ4	طیف لیکرت ۵ سطحی (خیلی ناراضی‌ام=۱ تا خیلی راضی‌ام=۵)
	بعد محیطی (Environmental)	اتلاف و آلودگی منابع آب (محیطی ۱)؛ استفاده از روش‌های بهداشتی دفع زباله (محیطی ۲)؛ تخریب و فرسایش خاک (محیطی ۳)؛ وجود جایگاه دفن زباله (محیطی ۴)؛	ENQ1- ENQ4	
	بعد کالبدی (Physical)	وجود تسهیلات مناسب در واحدهای مسکونی "گرمایشی و سرمایشی" (کالبدی ۱)؛ راه ارتباطی مناسب (کالبدی ۲)؛ به کارگیری مواد و مصالح مقاوم در ساخت واحد مسکونی (کالبدی ۳)؛ طی کردن فاصله زمانی کم برای دسترسی به مناطق مختلف در روستا (کالبدی ۴)؛ برخورداری از آب آشامیدنی سالم (کالبدی ۵)؛ حمل و نقل مناسب (کالبدی ۶)؛	PQ1-PQ6	

(منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸)

تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

جدول شماره (۲) میانگین، انحراف معیار، بارهای عاملی و ضریب آلفای کرونباخ متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. همان‌طور که مشاهده می‌شود، ضریب آلفای کرونباخ تمامی متغیرهای پژوهش نیز بالاتر از ۰/۷۰ است؛ که نشان می‌دهد ابزار پژوهش از پایایی لازم برخوردار بوده است. تمامی بارهای عاملی بالاتر از سطح پذیرفتنی ۰/۷۰ بوده، که حاکی از مناسب بودن روایی همگرایی ابزار سنجش است. بر اساس

جدول شماره (۲)، پیامدهای اجتماعی جهانی شدن و بُعد اجتماعی کیفیت زندگی، در میان شاخص‌های مربوط به متغیرهای مستقل تحقیق بیشترین بارهای عاملی را داشته و در نتیجه، اهمیت و وزن بیشتری را در مقایسه با سایر شاخص‌ها به خود اختصاص داده‌اند. همچنین، به نظر می‌رسد از نظر پاسخ‌دهندگان مؤلفه امنیت جانی، شاخص مهم‌تری برای ارزیابی احساس امنیت اجتماعی به شمار می‌رود.

جدول ۲: آمار توصیفی، بارهای عاملی و ضرایب آلفای کرونباخ

سازه (عامل)	متغیر مشهود	میلکین	انحراف معیار	بارهای عاملی	آلفای کرونباخ
پیامدهای جهانی شدن					
پیامد اجتماعی جهانی شدن	PE1- CPN3	۳/۹۹	۰/۸۱۳	۰/۸۶۳	(۰/۷۴۸)
پیامد فرهنگی جهانی شدن	MO1- FB3	۳/۸۸	۰/۷۷۴	۰/۷۲۰	
پیامد اقتصادی جهانی شدن	WIG1-OM4	۳/۶۴	۰/۸۱۲	۰/۹۱۷	
کیفیت زندگی					
بُعد اجتماعی	SQ1-SQ6	۳/۹۶	۰/۷۵۵	۰/۷۶۰	(۰/۷۴۳)
بُعد اقتصادی	EQ1-EQ4	۳/۲۳	۰/۹۳۶	۰/۷۴۱	
بُعد محیطی	ENQ1-ENQ4	۳/۴۸	۰/۷۳۶	۰/۶۹۷	
بُعد کالبدی	PQ1-PQ6	۳/۳۶	۰/۷۹۳	۰/۷۱۴	
احساس امنیت اجتماعی					
امنیت جانی	SAFE1-SAFE6	۳/۹۸	۰/۹۳۶	۰/۸۲۴	(۰/۸۲۱)
امنیت مالی	FIN1-FIN6	۳/۶۲	۰/۸۱۰	۰/۸۱۷	
امنیت سیاسی	POL1-POL6	۳/۰۶	۰/۹۵۵	۰/۷۲۹	

(منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸)

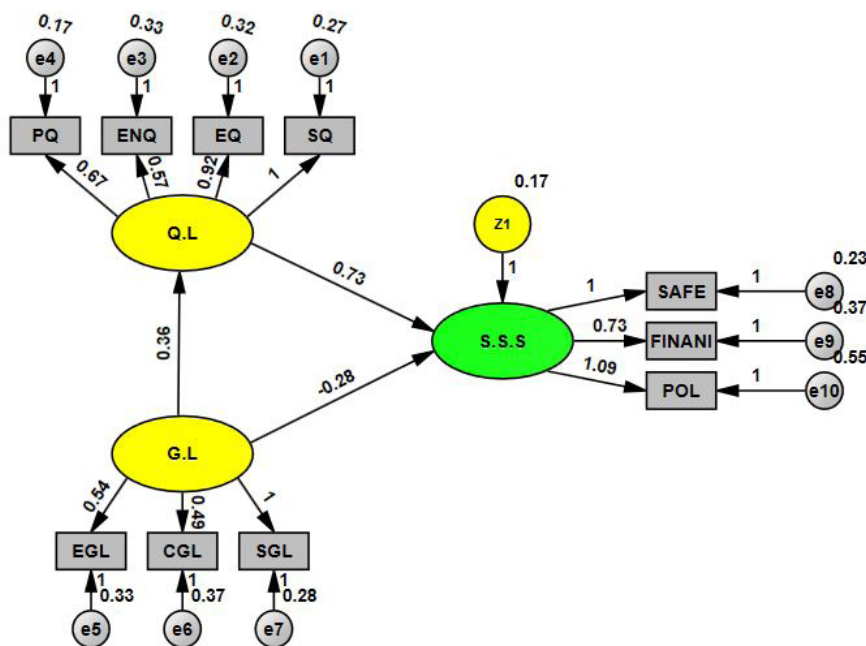
افزون بر آن، با توجه به ضرایب همبستگی موجود در جدول شماره (۳) می‌توان دریافت که همبستگی‌های موجود میان متغیرها کمتر از مقدار پیشنهادی ۰/۸۵ است؛ که بیانگر وجود روایی تشخیصی ابزار سنجش مورد استفاده در پژوهش است. با توجه به نتایج آزمون همبستگی پیرسون، روابط میان متغیر اثرات جهانی شدن با متغیر وابسته پژوهش (احساس امنیت اجتماعی) منفی و معنی‌دار است که حاکی از وجود رابطه منفی معنی‌دار میان متغیر مستقل (اثرات جهانی شدن) و متغیر وابسته (احساس امنیت اجتماعی) است. همچنین بر اساس بخش دیگری از یافته‌های پژوهش، ارتباط میان کیفیت زندگی و احساس امنیت اجتماعی در سطح یک‌صدم مثبت و معنی‌دار است. مطابق جدول شماره (۳) می‌توان بیان داشت، ضرایب همبستگی میان متغیرها نسبتاً بالا بوده، که حاکی از وجود همبستگی شدید میان دو متغیر مستقل با یکدیگر و نیز وجود همبستگی بالای احساس امنیت اجتماعی با دو متغیر مستقل اشاره شده است.

جدول ۳: ماتریس ضرایب همبستگی میان متغیرهای پژوهش

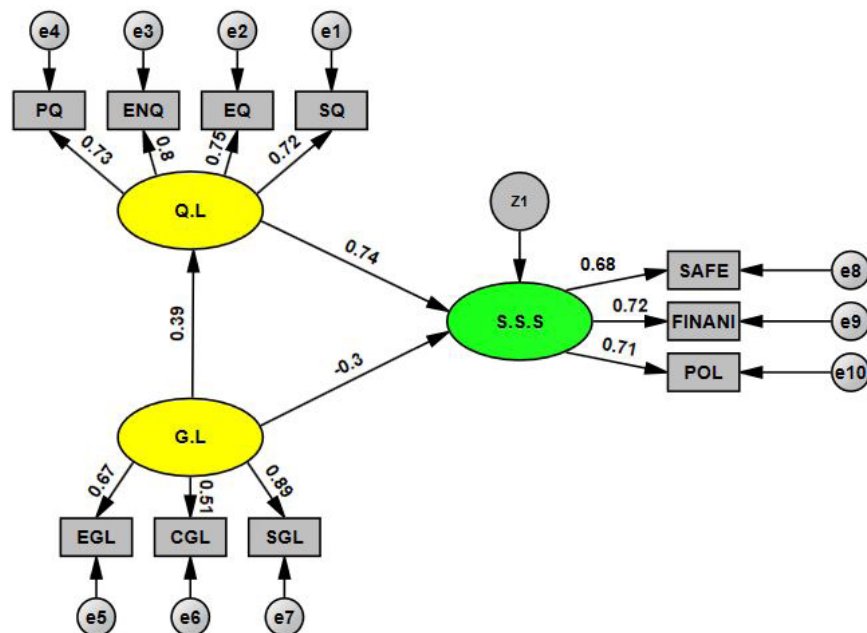
همبستگی بین	اثرات جهانی شدن	کیفیت زندگی	احساس امنیت اجتماعی
اثرات جهانی شدن	۱		
کیفیت زندگی	**۰/۴۴۶	۱	
احساس امنیت اجتماعی	**۰/۵۵۲	**۰/۶۰۷	۱

** : معنی داری در سطح ۱ درصد (منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸)

برای دستیابی به اهداف پژوهش از روش مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) استفاده شد. در این مطالعه مقدار کای اسکوئر (χ^2)، برابر با ۳۸/۶۸۳ با درجه آزادی هجده است که نسبت آن‌ها (۲/۱۴۹) در دامنه مطلوب قرار دارد. شاخص‌های برازش ($GFI=۰/۹۰۵$ ، $CFI=۰/۹۵۳$ ، $IFI=۰/۹۴۱$) دارای مقادیر پذیرفتنی بوده که در سطح پنج درصد معنادار هستند. مقدار $RMSEA$ و RMR به ترتیب ۰/۰۷۴ و ۰/۰۴۳ گزارش گردیده است که کمتر از سطح مطلوب (کمتر از ۰/۰۸) پیشنهاد شده است. درواقع، نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان‌دهنده برازش کامل الگوی پیشنهادی پژوهش است. شکل شماره (۲) و (۳) ضرایب رگرسیونی غیراستاندارد و استاندارد الگوی ساختاری پژوهش را نشان می‌دهد.

شکل ۲: ضرایب رگرسیونی غیراستاندارد الگوی پیشنهادی پژوهش (منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸)

شکل ۳: ضرایب رگرسیونی استاندارد الگوی پیشنهادی پژوهش (منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸)

نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش به‌طور خلاصه در جدول شماره (۴) نشان داده شده است. همان‌طور که ملاحظه می‌شود، تمامی روابط و اثر پیشنهادی با احساس امنیت اجتماعی روستائیان در نواحی مرزی تأیید شد. درواقع، اثرات جهانی شدن و کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی روستائیان در نواحی مرزی تأثیر معناداری داشته‌اند. افزون بر این، بین جهانی شدن و کیفیت زندگی روستائیان در نواحی مرزی تأثیر قابل ملاحظه‌ای وجود داشته است.

جدول ۴: خلاصه نتایج تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از روش احتمالات بیشینه

فرضیه	متغیر مستقل	متغیر وابسته	ضرایب مسیر	ضرایب استاندارد	خطای استاندارد	نسبت بحرانی	سطح معنی‌داری	نتیجه فرضیه
اول (H1)	کیفیت زندگی	احساس امنیت اجتماعی	۰/۷۲۸	۰/۷۴۳	۰/۰۸۳	۷/۲۷۴	**	تأیید
دوم (H2)	اثرات جهانی شدن	احساس امنیت اجتماعی	-۰/۲۷۹	-۰/۳۰۱	۰/۱۲۷	۶/۰۳۶	**	تأیید
سوم (H3)	اثرات جهانی شدن و کیفیت زندگی	احساس امنیت اجتماعی	۰/۳۵۷	۰/۳۸۸	۰/۱۰۴	۴/۱۲۳	**	تأیید

** : معنی‌داری در سطح ۱ درصد (منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸)

بر اساس نتایج معادلات ساختاری، همان‌گونه که در نگاره شماره (۳) نشان داده شده است؛ کیفیت

زندگی از طریق تأثیر مستقیمی (۰/۷۲۸) بر احساس امنیت اجتماعی در نواحی مرزی داشته است. به علاوه این که، جهانی شدن نیز افزون بر اثر مستقیم (۰/۲۷۹-)، اثری غیرمستقیم (۰/۳۸۸) نیز بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان در نواحی مرزی داشته است. ترکیب اثرات مستقیم و غیرمستقیم متغیرها به طور خلاصه در جدول شماره (۵) ارائه شده است.

جدول ۵: تفکیک آثار کل، مستقیم و غیرمستقیم متغیرها در الگوی پژوهش

متغیر مستقل	متغیر وابسته	اثر مستقیم	اثر غیرمستقیم	اثر کل
کیفیت زندگی	احساس امنیت اجتماعی	۰/۷۲۸	-	۰/۷۲۸
جهانی شدن	احساس امنیت اجتماعی	-۰/۲۷۹	۰/۳۸۸	۰/۱۰۹

(منبع: یافته‌های تحقیق، ۱۳۹۸)

نتیجه و پیشنهاد

هدف از انجام این مطالعه، تدوین مدلی ساختاری برای تحلیل مؤلفه‌های جهانی شدن و کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان در سکونت‌گاه‌های روستایی مناطق مرزی با تأکید بر شهرستان هیرمند بوده است. نتایج نشان می‌دهد، اثرات جهانی شدن و کیفیت زندگی توانسته‌اند به طور مستقیم و غیرمستقیم بر احساس امنیت اجتماعی شهروندان در نواحی روستاهای مرزی تأثیرگذار باشند. با مروری بر ادبیات پژوهشی موجود در حوزه امنیت اجتماعی درمی‌یابیم، این اولین مطالعه‌ای است که به بررسی تأثیرات متغیرهای اثرات جهانی شدن و کیفیت زندگی بر یکدیگر و در نتیجه تأثیر مستقیم و غیرمستقیم آن‌ها بر احساس امنیت اجتماعی ساکنین در سکونت‌گاه‌های روستایی مناطق مرزی پرداخته است.

یافته‌های به دست آمده از بررسی روابط موجود بین متغیرهای تحقیق، نکات مهمی را در راستای دستیابی به اهداف تحقیق نشان داد. مطابق با فرضیه اول، که مبنی بر وجود اثر مثبت و معنی‌دار بین کیفیت زندگی و احساس امنیت اجتماعی بود؛ نتایج حاکی از آن بود که شهروندان هراندازه از ابعاد اجتماعی، اقتصادی، زیست‌محیطی و کالبدی که از مؤلفه‌های کیفیت زندگی به شمار می‌آید؛ از رضایتمندی بیشتری برخوردار باشند، به نوبه خود از احساس امنیت اجتماعی بیشتری در جامعه برخوردار خواهند بود. به بیان دیگر، افرادی که در فضای فیزیکی و اجتماعی سالمی به سر می‌برند، به لحاظ ایمن بودن محیط اطرافشان، ضریب احساس امنیت بالایی را نسبت به کسانی دارند، که در فضای اطرافشان آکنده از اختلالات و بی‌نظمی‌هایی است که باعث به وجود آمدن احساس ناامنی در جسم و روانشان می‌گردد و ضریب احساس امنیت آنان را کاهش می‌دهد. این یافته، با یافته‌های به دست آمده از مطالعات کامران و شعاع برآبادی (۱۳۸۹)، محمدی و همکاران (۱۳۹۱)، حسین‌زاده

و همکاران (۱۳۹۳) و محمدی و همکاران (۱۳۹۵) هم‌سو و هم‌راستا است؛ از این‌رو، از یافته‌های این تحقیق می‌توان نتیجه گرفت که در برنامه‌ریزی‌های روستایی هرگونه تمهیدات و یا امکاناتی که بتواند نظارت و حضور اجتماعی را در سطح روستا تسهیل یا افزایش دهد؛ احساس امنیت بیشتری را برای ساکنین فراهم خواهد آورد. در عین حال، مؤلفه‌هایی مانند استمرار حضور نیروی انتظامی در این فرایند اثربخش است. بر این اساس پیشنهاد می‌گردد با ارتقای عملکرد نظارت بیشتر از طرف نیروی انتظامی برای برقراری و تأمین امنیت در سطح روستاها با سرکشی‌های مناسب و حضور به‌موقع در محل و افزایش تعداد کلانتری‌های در نواحی جرم‌خیز روستاهای مرزی اقدام گردد؛ همچنین در مواقع بروز ناامنی با ارائه اطلاعات درست و به‌موقع به مردم از ایجاد تشویش و اضطراب اقدام گردد؛ چراکه در نواحی روستایی و کوچک شهرستان، شایعات به سرعت پخش و سبب آشوب و اضطراب اهالی می‌گردد. همچنین پیشنهاد می‌گردد از ریش سفیدان و معتمدان محلی در منطقه برای ارتقای پیوندهای محله‌ای و بسیج مردم جهت افزایش احساس امنیت اجتماعی استفاده گردد و از دیگر راهکارهای پیشنهادی می‌توان به افزایش سطح آگاهی و آموزش مردم به هنگام مواجهه با جرائم از طریق رسانه‌های جمعی و برگزاری همایش‌ها و نشست‌ها در سطح شهرستان اشاره نمود.

از یافته‌های جالب در این پژوهش که نیاز به تأمل و دقت بیشتری دارد، فرضیه دوم تحقیق مبتنی بر این‌که جهانی شدن اثر منفی و معنی‌دار بر احساس امنیت اجتماعی ساکنین روستایی در نواحی مرزی دارد؛ که این فرضیه برخلاف برخی از پژوهش‌های پیشین است (حیدری ساریان و زیارتی، ۱۳۹۶). این نتیجه بیان‌کننده آن است که هر چه افراد از اثرات جهانی شدن (اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی) بیشتر تأثیرپذیرند، احساس آسیب‌پذیری بیشتری را احساس کرده و در نتیجه اجتماع به لحاظ داشتن احساس امنیت در سطح پایین‌تری قرار خواهند گرفت. بنابراین، اثرات جهانی شدن در روستاها، سبب نمود بیشتر مسائل امنیتی. اجتماعی شده است و توانسته با تأثیرگذاری بر روی جنبه‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی از قبیل انسجام و مشارکت، مهاجرت و شهرنشینی، اثربخشی پلیس، احساس تعلق، افزایش جرم و بروز درک جرائم، اعتماد اجتماعی و حمایت را در مناطق روستایی تحت‌الشعاع قرار دهد. تفسیر دیگر بر این یافته می‌تواند این باشد که جهانی شدن به‌طور غیرمستقیم و از طریق متغیری دیگر که در این تحقیق، کیفیت زندگی مدنظر قرار گرفته بود، توانست بر احساس امنیت اجتماعی تأثیرگذار باشد. همچنین، از بین ابعاد سه‌گانه مورد بررسی در بخش آمار توصیفی، بیشترین تغییرات در بُعد اجتماعی جهانی شدن مشاهده می‌شود که شاید یکی از دلایل مهم آن را بتوان جنبه نرم‌افزاری بودن جهانی شدن دانست که نمودهای عینی تغییرات در سبک زندگی نیز عمدتاً در ابعاد اجتماعی و اقتصادی زندگی روستائیان است؛ و نشانه‌های آن را می‌توان در تغییرات ایجادشده در زمینه‌های مختلف سبک زندگی

مانند پوشاک، خوراک، استفاده از ابزارهای الکترونیکی، فضای مجازی و غیره مشاهده نمود. ازاین‌رو، تغییرات جهانی شدن در سبک زندگی روستایی در وضع موجود در حالت درآمیختگی و بینایی و گذار از سنت به مدرنیته و حتی در مواردی، پست‌مدرنیته قرار دارد؛ ازاین‌رو، پیشنهاد می‌گردد:

- بهره‌گیری مناسب و بهینه از مراکز و نهادهای آموزشی، امنیتی (نیروی انتظامی)، مذهبی (مساجد و تکایای دینی) در سطح دهستان‌ها و رسانه‌ها در سطح شهرستان و استان در راستای فراهم نمودن افزایش آگاهی اجتماعی مردم و ارتقاء احساس امنیت اجتماعی شهروندان.

- برگزاری نشست‌ها، همایش‌ها و جلسات تخصصی با مشارکت نهادهای امنیتی و فرمانداری‌ها در سطح شهرستان و دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی در سطح روستا جهت فراهم نمودن بستر آشنایی هر چه بیشتر روستائیان با فرایندهای جدید و آسیب‌ها و مزیت‌های احتمالی آن به‌ویژه برای قشر نوجوان و جوان روستایی.

- تقویت عناصری چون زبان، لهجه، پوشاک و غذاهای سنتی، استفاده از پتانسیل‌های موجود در خرده‌فرهنگ‌های بومی و قومی شهرستان و پرهیز از تحقیر و تمسخر سبک زندگی قومیت‌ها که از عوامل مهم و مؤثر در حفظ و بازسازی سبک زندگی جامعه مورد مطالعه و تقویت هویت اجتماعی آنان محسوب می‌شود.

- توجه ویژه در جهت ایجاد تنوع بخشی معیشتی و اقتصادی در روستاهای شهرستان در راستای جذب و نگهداشتن سرمایه‌های کارآفرینانه و جلوگیری مهاجرت بی‌رویه جوانان به مناطق شهری هم‌جوار.

- تولید برنامه‌های مختلف توسط برنامه‌ریزان دولتی و فرهنگی (صدادوسیم) با محوریت ارتقاء احساس امنیت اجتماعی شهروندان

- افزایش و توسعه احساس امنیت، با تأمین امنیت اماکن عمومی مانند پارک‌ها، از طریق افزایش نیرو در این اماکن و یا تأمین امنیت خیابان‌ها در شب توسط نیروی انتظامی.

در پایان از آنجا که مردمان بومی و روستایی بهترین مدیر و حکمران در مناطق خود می‌باشند و به منطقه آشنایی کامل دارند؛ در این خصوص به دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان فرایند توسعه مناطق مرزی و همچنین مسئولین نظامی و امنیتی پیشنهاد می‌گردد، به اهمیت و میزان تأثیر عوامل اشاره شده (کیفیت زندگی و اثرات جهانی شدن) توجه کافی داشته باشند. همچنین، با اتخاذ تدابیری سعی در افزایش مشارکت و انسجام بین مردمان این نواحی، به‌خصوص مردمان مرزنشین کنند. از سوی دیگر، از آنجایی که کیفیت زندگی به‌صورت مستقیم بیشترین اثر را بر احساس امنیت اجتماعی در نواحی مرزی دارد (۰/۷۲۸)؛ به‌گونه‌ای که وجود رضایت نسبی در زمینه کیفیت زندگی سبب می‌شود محیطی برای زندگی اجتماعی خلق شود تا در آن امنیت بیشتری برقرار شود. به‌بیان دیگر، انسان‌ها از آرامش برخوردار شده و در روابط تعاملی خود

با دیگران با کمترین ناسازگاری، تنش های خود را برطرف کنند؛ از این رو، امید به آن است که مسئولان و دستگاه های ذی ربط از این سازه تأثیرگذار بر امنیت اجتماعی و به نوبه خود برای تأمین امنیت پایدار در سکونتگاه های مرزنشین به خصوص در مناطق مرزی جنوب شرق کشور به بهترین نحو استفاده نمایند.

منابع

- ابراهیم‌پور، رحمت و علمی، محمود. (۱۳۹۴). «بررسی رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی شهروندان شهر سردشت». **فصلنامه مطالعات جامعه‌شناسی**، سال هفتم، شماره ۲۶: صص ۵۳-۷۱.
- ابراهیم‌زاده، عیسی، موسوی، میر نجف و کاظمی‌زاده، شمس‌الله. (۱۳۹۱). «تحلیل فضایی نابرابری‌های منطقه‌ای میان مناطق مرزی و مرکزی ایران». **فصلنامه ژئوپلیتیک**، سال هشتم، شماره ۱، صص ۲۳۵-۲۱۴.
- بیات، بهرام. (۱۳۸۸). **جامعه‌شناسی احساس امنیت**، چاپ اول، تهران: انتشارات امیرکبیر.
- تاجیک اسماعیلی، سمیه. (۱۳۹۱). هویت ملی در عصر جهانی شدن. **فصلنامه مطالعات رسانه‌ای**، سال هفتم، شماره ۱۸، صص ۸-۱.
- حاتمی، علی، احمدی، بختیار. و اسماعیلی، عطا. (۱۳۹۴). بررسی عوامل مرتبط با میزان احساس امنیت اجتماعی شهروندان مورد مطالعه زنان شهر کرمانشاه. **فصلنامه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی**، سال چهارم، شماره ۳، صص ۱۲۱-۱۰۳.
- حاجی حسینی، حجت‌الله، جلیل‌وند، محمدرضا، الیاسی، مهدی و کمالی بیتا. (۱۳۹۱). ارائه مدلی برای بررسی تأثیر فناوری اطلاعات بر کیفیت عملکرد سازمان‌های تولیدی: (پیمایشی درباره خودروسازی سایپا و ایران‌خودرو)، **مدیریت فناوری اطلاعات**، سال چهارم، شماره ۱۳، صص ۴۴-۲۵.
- حقیقتیان، منصور. و بیات، فاطمه. (۱۳۹۷). جهانی شدن فرهنگ و سبک زندگی با رضایت جنسی زنان متأهل شهر زنجان. **فصلنامه زن در فرهنگ و هنر**، سال دهم، شماره ۴، صص ۴۷۱-۴۵۱.
- حکیم‌زاده، رضوان. (۱۳۸۹). جهانی شدن: بین‌المللی شدن آموزش عالی و برنامه‌های درسی میان‌رشته‌ای. **فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی**، سال دوم، شماره ۴، صص ۱۷-۱.
- حیدری ساریان، وکیل. (۱۳۹۶). «تبیین رابطه سرمایه اجتماعی با احساس امنیت اجتماعی ساکنان مناطق روستایی شهرستان مشکین‌شهر»، **پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی**، سال ششم، شماره ۱۷: ۶۲-۴۵.
- حیدری ساریان، وکیل. (۱۳۹۵). «تبیین رابطه پایداری اقتصادی با احساس امنیت اجتماعی ساکنان مناطق روستایی شهرستان اردبیل»، **فصلنامه انتظام اجتماعی**، سال هشتم، شماره ۴: ۵۸-۳۳.
- حیدری ساریان، وکیل. و زیارتی، مینا. (۱۳۹۶). مطالعه و تحلیل اثرات جهانی شدن بر امنیت مناطق روستایی (مورد مطالعه: دهستان رودحله، شهرستان گناوه). **پژوهشنامه جغرافیای انتظامی**، سال پنجم، شماره ۲۰، صص ۱۶۴-۱۳۷.
- رحمانیان کوشکی، مهدی، زارعی، یعقوب. و استعلاجی، علیرضا. (۱۳۹۷). تحلیل برخی مؤلفه‌های اجتماعی اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی؛ مورد مطالعه: سکونتگاه‌های شهری شهرستان سراوان. **فصلنامه امنیت‌پژوهی**، سال هفدهم، شماره ۶۱، صص ۸۹-۵۷.

- رخشانی نسب، حمیدرضا و اسفندیاری مهنی، حمیده. (۱۳۹۳). «تحلیل عوامل مؤثر بر احساس امنیت در بین شهروندان شهر زاهدان (با تأکید بر سرمایه اجتماعی)»، **رفاه اجتماعی**، سال چهاردهم، شماره ۵۵، صص ۱۳۴-۱۰۹.
- رضادوست، کریم، نبوی، سیدعبدالحسین. و نصراللهی قلعه عبدشاهی، حمیدرضا. (۱۳۹۵). بررسی رابطه میان نگرش‌های دانشجویان نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی؛ مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز.
- **فصلنامه توسعه اجتماعی**، سال یازدهم، شماره ۲، صص ۷-۳۲.
- دهقانی، امین. (۱۳۹۶). تحلیل پیامدهای جهانی شدن بر ابعاد زندگی جوامع عشایری اسکان یافته (مورد پژوهی: کانون‌های اسکان عشایری استان فارس). **فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای**، سال هفتم، شماره ۲۷، صص ۴۶-۳۵.
- زندگی‌آبادی، علی و نسترن، مهین. (۱۳۸۰). «گفتمان تمدن‌ها، اصولی‌ترین راهکار دستیابی به توسعه پایدار انسانی با تأکید بر جایگاه استراتژیک ایران»، **اطلاعات سیاسی-اقتصادی**، شماره ۱۶۷ و ۱۶۸، صص ۳۱-۲۰.
- سجاسی قیداری، حمدالله، صادقلو، طاهره. و شهدادی، علی. (۱۳۹۴). اثرات جهانی شدن بر تغییرات سبک زندگی در نواحی روستایی. **فصلنامه مطالعات میان‌رشته‌ای در علوم انسانی**، دوره هفتم، شماره ۴، صص ۱۸۸-۱۵۳.
- سهرابزاده، مهران، عباسی، الهام، سعادت، موسی و صمدزاده، حسن. (۱۳۹۶). «تبیین جامعه‌شناختی رابطه بین سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین زنان شهر تبریز»، **پژوهش‌نامه نظم و امنیت اجتماعی**، سال دهم، شماره ۳۸: صص ۱-۲۶.
- شاپور، بهمان و فیروزآبادی، آمنه. (۱۳۹۲). «بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهرها (مطالعه موردی: شهر کرمان)»، **مطالعات جامعه‌شناختی شهری**، سال سوم، شماره ۶، صص ۱۲۲-۱۰۳.
- علوی، موسی. (۱۳۹۲). الگو یابی معادلات ساختاری در پژوهش‌های مرتبط با آموزش علوم سلامت: معرفی روش و کاربرد آن. **مجله آموزش در علوم پزشکی**، دوره سیزدهم، شماره ۶، صص ۵۳۰-۵۱۹.
- عزتی، نصرالله، حیدری‌پور، اسفندیار و اقبالی، ناصر. (۱۳۹۰). «نقش و جایگاه آمایش مناطق مرزی در نظام برنامه‌ریزی (مطالعه موردی: مناطق مرزی ایران)». **نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی**، سال سوم، شماره ۴، صص ۱۷۹-۱۹۷.
- عندلیب، علیرضا. (۱۳۸۰). **نظریه پایه و اصول آمایش مناطق مرزی جمهوری اسلامی ایران**، انتشارات سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، دانشکده فرماندهی و ستاد، دوره عالی جنگ.
- غفاری، غلامرضا. (۱۳۹۰). **سرمایه اجتماعی و امنیت انتظامی**، چاپ اول، تهران: انتشارات جامعه‌شناسان.
- غفاری، غلامرضا، کریمی، علیرضا و نودری، حمزه. (۱۳۹۱). «روند مطالعه کیفیت زندگی در ایران»، **فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی**، دوره اول، شماره ۳: ۱۳۴-۱۰۷.
- غفاری، غلامرضا و امیدی، رضا. (۱۳۸۸). **کیفیت زندگی: شاخص توسعه اجتماعی**، تهران، انتشارات شیرازه.
- قاسمی، فرهاد. (۱۳۹۱). جهانی شدن و مدل‌های امنیت منطقه‌ای در سیستم جهانی. **فصلنامه ژئوپلیتیک**، سال هشتم، شماره ۳، صص ۹۰-۶۰.

- کریم، محمدحسین، سردار شهرکی، علی. و حسینی، سید مهدی. (۱۳۹۷). موانع توسعه روستایی از دیدگاه کشاورزان شهرستان هیرمند. **فصلنامه اقتصاد فضا و توسعه روستایی**، سال هفتم، شماره ۱، صص ۱۶۶-۱۴۹.
- کریمایی علی، مرادیان، محسن و عباسی، علی. (۱۳۸۹). «نقش نیروی انتظامی در تأمین امنیت اجتماعی»، **فصلنامه دانش انتظامی**، سال دوازدهم، شماره ۲، صص ۵۰-۷.
- کفاشی، مجید. (۱۳۹۳). تأثیر سبک زندگی بر احساس امنیت اجتماعی دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی رودهن. **فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی**، شماره ۳۸، صص ۵۲-۳۷.
- متانی، مهرداد، قلی‌زاده، نقی،، فلاح، علی و رشیدی، احتشام. (۱۳۹۶). «بررسی نقش انواع رسانه‌های جمعی در احساس امنیت اجتماعی شهروندان شهر تهران». **فصلنامه علوم اجتماعی دانشگاه آزاد اسلامی واحد شوشتر**، سال یازدهم، شماره ۳۹: صص ۵۴-۳۷.
- محمدی، جمال،، علی‌زاده، جابر،، رحیمی، حمزه. و افشاری‌پور، علی. (۱۳۹۵). بررسی تأثیر سطح رضایت از کیفیت زندگی بر احساس امنیت اجتماعی؛ مطالعه موردی: روستا. شهر اصلاندوز. **فصلنامه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی**، سال پنجم، شماره ۳، صص ۳۴-۲۱.
- محسنین، شهریار. و اسفیدانی، محمدرحیم. (۱۳۹۳). **معادلات ساختاری مبتنی بر رویکرد حداقل مربعات جزئی به کمک نرم‌افزار Smart-PLS**. انتشارات کتاب مهربان، چاپ اول، تابستان ۱۳۹۳.
- میرمحمدرضایی، سیده زهرا. و ساروجانی، باقر. (۱۳۹۷). نقش جهانی شدن در تغییرات دو دهه اخیر خانواده ایرانی. **فصلنامه فرهنگی. تربیتی زنان و خانواده**، سال سیزدهم، شماره ۴۴، صص ۱۶۴-۱۳۱.
- نجار زاده، محمد. (۱۳۹۱). تطبیق نظریات جهانی شدن فرهنگ در روستاها بر اساس شاخص‌های سبک زندگی؛ مطالعه موردی: دهستان برآن جنوبی شهرستان اصفهان. **فصلنامه پژوهش‌های روستایی**، سال سوم، شماره ۴، صص ۱۸۸-۱۶۱.
- نجار زاده، محمد. (۱۳۹۲). جهانی شدن فرهنگی و اثرات آن بر سبک زندگی شهری: مطالعه موردی شهر اصفهان. **فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان‌درمانی**، سال چهارم، شماره ۱۳، صص ۱۹۳-۱۶۵.
- ندری، غلامرضا. و بخشایش، احمد. (۱۳۹۷). بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی مجازی بر امنیت اجتماعی ج. ا. ایران با رویکرد سیاست‌گذاری. **فصلنامه پژوهش‌های حفاظتی. امنیتی دانشگاه جامع امام حسین (ع)**، سال هفتم، شماره ۲۵، صص ۱۵۴-۱۲۵.
- نیازی، محسن،، شفایی‌مقدم، الهام و شادفر، یاسمن. (۱۳۹۰). «بررسی رابطه بین میزان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین زنان مناطق شمال و جنوب شهر تهران»، **فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان**، سال دوم، شماره ۳: صص ۱۶۰-۱۳۱.
- وظیفه‌دوست، حسین و امینی، مهدی. (۱۳۸۸). «بررسی میزان اهمیت شاخص‌های کیفیت زندگی شهری تهران؛ از دیدگاه مدیران و متخصصان مدیریت شهری»، **مطالعات مدیریت شهری**، سال اول، شماره ۳، صص ۱۸-۱.

- ویسی، هادی. (۱۳۹۲). **درآمدی بر دولت محلی**. چاپ اول، تهران: انتشارات سمت.
- هاشمیان اصفهانی، مسعود. و گرجی، ابراهیم. (۱۳۸۶). کاربرد شاخص امنیت اقتصادی در تبیین تحولات ژئواکونومیکی در فرایند جهانی شدن. **فصلنامه ژئوپلیتیک**، سال سوم، شماره ۱، صص ۷۴-۵۰.
- هزارجریبی، جعفر. (۱۳۹۰). احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری. **فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی محیطی**، سال بیست و دوم، شماره ۲، صص ۱۴۳-۱۲۱.
- Bardhan, P. (2012). **Globalization and rural poverty**. *World Development*, 34(8), 1393-1404.
- Bohnke, P. (2007). **“Does Society Matter? Life Satisfaction in the Enlarged Europe”**, *Social indicators research*, 87(1), PP. 189-210.
- Chandler, D. (2007), **the security–development nexus and the rise of ‘antiforeigner policy**. *Journal of International Relations and Development*, 10(4), PP. 362-386.
- Etemike, L. (2016). **Contemporary globalization and the rural economy in Nigeria**. *American International Journal of Social Science*, 4(3), PP. 14-27.
- Hair, J., Black, C., Babin, J. and Anderson, E. (2010). **Multivariate data analysis**, New York: Prentice Hall Publisher.
- Hough, P. (2004). *Understanding Global Security*, New York: Routledge.
- Jones, A. (2012). **The great theorists of globalization**. M. Karbassian & H. Advis Yans (Trans.). Tehran: cheshmeh Publication.
- Mcleod, S. (2014). **Maslow’s Hierarchy of Needs**, retrieved from <http://www.simplypsychology.org/maslow.html>.
- Nissanke, M. and Thorbecke, E. (2014), **Globalization, poverty, and inequality in Latin America: findings from case studies**, *World Development*, 38(6), PP. 797-802.
- Schumacker, R.E and Lomax, R.G. (2004). **Introduction to Structural Equation Modeling, A beginner’s guide to structural equation modeling**. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates
- Waters, M. (2010). **Globalization**, London and New York: Routledge, PP: 65-76.
- Investigate and analyzing the relationship between globalization and quality of life and sense of social security in the border regions

